

DİONİSİOS SOLOMOS'TA DİL VE ESTETİK, SİYASAL VE ZİHİNSEL DÜŞÜNCE

LANGUAGE AND AESTHETIC, POLITICAL AND INTELLECTUAL THOUGHT IN DIONISIOS SOLOMOS

 İrini SARIOĞLU¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, irini.sarioğlu@istanbul.edu.tr

Geliş Tarihi / Date Applied
20.07.2024

Kabul Tarihi / Date Accepted
18.10.2024

ÖZET

Bu makalede, Solomos'un eserlerinde estetik anlayışını ve yaratıcı özelliklerini anlamamıza yardım edecek bazı yönlerini analiz etmeye çalışacağız. Göreceğimiz gibi, o dönemde Yunan yazarları ifade tarzının arayışı içinde bulunmaktaydılar. Aynı zamanda, Solomos'un eserlerinde Yunan tarzının ifadesinin gelişimini gösteren iki aşama vardır; bir yandan tutkusunu ifade eden gençlik eseri olan "Dialogos", diğer yandan 1837'de Terçetis'e yazdığı bir mektupta ifade edilen olgun bir öğreti bulunmaktadır. Bu çalışmada, Dialogos'a ilham veren unsurlarla ilgili gözlemlere yer verilirken, şairin metninde ima edilen belirli kişi ve teoriler ile entelektüel ortamla ilgili önemli notlar da bulunmaktadır. Bu analizlerden yola çıkarak şairin dil, estetik, siyasal ve zihinsel düşünce yapısıyla ilişkili olarak bir takım çıkarımlarda bulunulmuş ve bu çıkarımlar irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dionisios Solomos, Çağdaş Yunan Edebiyatı, Yunanistan.

ABSTRACT

In this article, we will try to analyze some aspects of Solomos's work that will help us understand his aesthetic sense and creative features. As we will see, Greek writers at that time were in search of a style of expression. At the same time, there are two stages in Solomos's work that show the development of the expression of the Greek style; On the one hand, there is his youthful work "Dialogos", which expresses his passion, and on the other hand, there is a mature teaching expressed in a letter he wrote to Terçetis in 1837. While this study includes observations about the elements that inspired Dialogos, there are also important notes about certain people and theories and the intellectual environment implied in the poet's text. Based on these analyses, some inferences have been made in relation to the poet's linguistic, aesthetic, political and mental thought structure and these inferences have been analyzed.

Keywords: Dionisios Solomos, Modern Greek Literature, Greece.

1. GİRİŞ

Yunan şairi Solomos "1857 yılında hayata gözlerini yumduğunda şiirlerinin birçoğu yayımlanmamış veya yarım kalmıştı. Bu zorlu görevi öğrencisi ve arkadaşı Polyas tamamlamıştı" (Tiktopoulou, Petridou, Vasileiadis, Saggou, Teodoridis, 2020:72). İlk iki kıtası Yunan ulusal marşı haline gelen destansı *Özgürlük İlahisi* şiiri onun en çok bilinen eserlerinden biridir (Web 1). Milli Yunan şairi Solomos 1830'dan beri şiirde kendini geliştirmek istemiş, yeni yollar aramaya çalışmıştır. Bu merakı onu bilimsel ve felsefi metinleri incelemeye ve aynı zamanda Alman idealizmine ilgi göstermeye itmiştir. Nihayetinde 1837'de Terçetis'e yazdığı bir mektupta "millet bizden kendi aklımızın hazinesini, ulusal giysilerimizi giymiş olarak duymak ister" ifadeleriyle aradığı yolu bulduğunu ifade etmiştir.

Şiirlerinde, kendisini açık bir şekilde ifade eden ve kendi şiirsel eserini baskın unsurlarla renklendiren bir liberalizm görülür. O, bir şair olarak içinde bulunduğu toplum ve sistemi de eleştirmekten geri durmaz. Öyle ki, Devrim'e açık göndermeler yapan şiirlerinde, hatta düzyazılarında bile, bazı hicivli sözlerine dikkat edildiğinde yerel toplumsal düzenin çeşitli yönlerine ciddi eleştiriler yaptığı açıkça görülmekte ve anlaşılmaktadır.

Bunlarla birlikte şair Solomon'un, Türkçe'de "Dostluk Cemiyeti" anlamına gelen Filiki Eteriya Cemiyeti'ne girmiş olmasının liberal siyasi tutumunu etkilediği ifade edilebilir. Solomos'un bir anma konuşması yazdığı Antonio Martelao ile Ugo Foscolo gibi liberal İtalyan yazarlarla olan ilişkisi bu savı kanıtlar niteliktedir. O ulusal dilleri savunmak ve dil konusundaki görüşlerini desteklemek için argümanlar aradığı dönemde aradığını İtalyan edebiyat çevrelerinden bulduğunu ifade etmek yanlış olmaz (Athanasopoulou:2018). Şairin İtalya'da 10 yıl süren eğitim hayatı onun İtalyan sonatları ve Yunan dilleri arsında etkileşimini kaçınılmaz kılmıştır (Pilitsis:1993: 187; Athanasopoulou:2018). Solomos'un bir dönemler Yunanistan'ın resmi dili olarak kullanılan Katharevusa'yı yapay bir dil olarak görmesi ve her yazarın kendisini demotiki (halk dili) ile ifade edebilmesinin zorunlu olduğunu belirtmesi de bu çevrelerin onun üzerindeki etkisi olmalıdır.

Solomos'un dil kaygılarını tatmin etme doğrultusunda özenle çalıştığını vurgulamak gerekir. O, aynı zamanda Schiller, Hegel, Kant, Hölderlin, Novalis gibi dehaları da anlayabilmektedir. Buna ek olarak, zamanındaki doğa bilimleri gibi diğer bilimlere de ilgi duymuştur. Böylece psikolojide Mendelssohn, morfolojide Goethe, fizikte Newton, müzik ve felsefede Azais veya matematikte Taylor ve diğerleri aracılığıyla yeni fikirlerle tanışmıştır. Bu sahalardan edindiği epistemolojiyi şiir sanatına dönüştürebildiğini anlamak önemlidir.

Solomos'un, şiirinin felsefi bir temel kazanması sonucunda eseri parçalardan oluşan bir şekil almış ve yeni fikirleri eserinin içeriği ile morfolojisini etkilemiştir. Bu şekilde özümlediği algıların ve kuramların etkisi altında, eseri yüksek kaliteye ulaşmıştır. Ancak en ilginç olanı, tüm bu unsurları eserine nasıl aktardığıdır. Genel olarak, eserinde organik bir sentez gözlemek mümkündür ve bu programlamayı ve temel yapıyı anlamak ilginçtir.

2. SOLOMOS'UN ESTETİĞİNDE DİLİN ÖNEMİ

Solomos'un dili söz konusu olduğunda, 1825'te ilk ortaya çıkışından bugüne kadar, bir çeşitlilik gösterme eğiliminde olduğu, kendine özgü bir tutumu, yani özgünlüklerini açıklığa kavuşturan bir dizi estetik farklılıkları olduğu ifade edilebilir.

Solomos'un dilini inceleyen pek çok araştırmacının, şüpheden çekinceye, yanlış kavramaktan anlayış eksikliğine kadar bir dizi farklı eleştiriler sergilediği görülmekte ve anlaşılmaktadır.

Solomos'un dilinin ima yoluyla ya da doğrudan ve açık bir şekilde reddedilmesine, hatta "Yunan dilini bilmediği" noktasına varan sert görüşler de vardır (Veludis, 2003). Suços'un (1806-1868)¹, Solomos'un dilinin bir edebi araç olarak reddedilmesi yönünde geliştirilen eleştiride bir atası bir de takipçisi olduğuna inanılmaktadır. Atası ve takipçisi aynı Fener kökenli gruba aittirler, hem sosyal hem de ideolojik olarak yakındırlar ve her ikisinin de eğitim ve yazı dili Fransızca'dır. Birinci kişi, 1927'de Yunan devriminin yaklaştığını önceden gören ve özellikle Solomos'un şiirlerinde günlük yaşamın bir unsuru olması gereken kelimeler ve ifadelerle dolu olduğunu düşünen İakovos Rizos Neroulos'tur (Vutieridis, 1937; Valetas, 1978). İkinci kişi ise 1885'te Solomos'un kullandığı dili küçümseyip olumsuz tutum takınan ve bunu 1877-1885 ve 1887 yıllarında daha gelişmiş eleştirel edebi müdahalelerle sürdüren Aleksandros Rizos Ragavis'tir. Ona göre Solomos, ister sistematik olarak ister zayıflıktan, ulusun çoğunluğunun dili olmayan, başka bir deyişle Yunanistan'ın bir bölümünde kullanılan bir tür yerel dil olan bir dilde yazma konusunda ısrarcı olması üzücüdür. Aynı zamanda, bu dile İtalyan deyim ve sözcüklerin bulaşmış olmasını da yerer. Ona göre, bu dil İyonya adalarının dışında anlaşılması zor hatta kullanılmaz bir dildir.

Bu bağlamda, Atina aydınlarının ortak dili olan arkaik ve Katharevousa'yı kullanan ve ulusal dilde nasıl yazacağını bilen biri olan Spiros Zambelios, Solomos'un Fener kökenli muhaliflerinden biri olacak ve kendisi Solomos'un şiirinin en uzlaşmaz muhalifi ve inkarcısı haline gelecektir. Zambelios, Solomos'un şiirine karşı dil ile dilsel ifade ve üslubu açısından şiddetli polemik içine girmiş ve büyük ölçüde Solomos'un şiir sanatına karşı olduğunu ifade etmiştir. Zambelios şöyle yazmıştır:

"Bayağı dil kullanan ve memleketinin nezaketsiz kalabalığına yönelik olan Solomos, şiirsel kişileştirmeleri sevdiğine dikkat etti mi? (...) ama demotiki üslubu ve aslında Yunan Devrimi'nin üslubu, Zakynthos adasının dili, naif ve iddiasız, yüksek ideallere doğru yükselmeye çalışırken özelliklerini kaybeder. (...) Kanıma göre Solomos, eğer bir yandan anlamı daha da bayağılaştırmışsa, diğer yandan dili daha yüksek bir statüye yükseltti (Zambelios, 1859)."

"Dialogos" gibi karakteristik eserlerinden birinde, özünde yazarın temel teorik görüşlerini ifade eden, esas olarak manevi bir boyuttan oluşan politik mesajlar içeren ve aynı zamanda özgürlük mücadelesine yönelik tutumuyla değerlendirilen "İmnos"da ifade edildiği gibi aydınlanma ruhuna dayanan açık bir yapı görülmektedir. Burada, ulusal bilincin gelişimine paralel olarak demotiki dilini kullanmayı seçmekteki kararlılık da anlaşılmalıdır. Ulusal bilincin gelişiminin bu verimliliğini ifade etme ihtiyacını hissederken, sadece konuşulan Yunanca'ya ilgi göstermekle kalmıyor, aynı zamanda Yunanlıları ve Yunanlıların geleceğini de önemsiyordu (Aleksandropulos, 1983).

Solomos, bir yandan görüşünü diğer yandan dil ile halk arasındaki ilişki hakkında geliştirdiği teorik çerçeveyi desteklemeye çalışırken, Platon'un diyalogundaki bir pasajla Alkibiades'e atıfta bulunur. Belirli bir ideolojik ve tarihsel arka plana sahip olan bu pasaj, şairin düşüncesini anlaşılır kılmak yönünde önemli ve açıklayıcıdır. Aslında, dilin önemli meselesi olan teknik ifadeyi tamamlamak için önemli bir girişimdir. Bu çabanın, Dialogos'daki bir metinde, bilimsel olarak dikkate değer hale geldiği ve yalnızca modern Yunan dilinin olanaklarının yanı sıra düzgün bir şekilde yazılmasıyla ilgilenmek yönünde teorik olmadığı, aksine teorinin uygulanmasını deneme yeteneğine sahip olması, nihai bir amaç edindiği ve başarılı olduğu söylenebilir (Aleksiu, 1994).

¹ 1806 İstanbul Arnavutköy doğumludur (1806-1868). Fener ailesinden gelmektedir.

Solomos'un görüşüne göre, yazarın kullandığı kelimelerin anlamını halk öğretir. Bu nedenle yazar tarafından kelimelerin anlam yâda biçimleri değiştirilemez. Solomos'un Dialogos'daki bir pasajının antik Yunanca olmasına rağmen, bunun Solomos'un eski Yunanca bildiği anlamına gelmediğini belirtmeliyiz. O, büyük olasılıkla, Platon'un yazılarına aşinaydı. Solomos'un Yunanistan'a döndüğünde antik Yunanca'yı bildiğine ve öğrenmeye devam ettiğini savunan görüşler de mevcuttur (Kentrotis, 1999).

Solomos'un, eserlerinde estetiğe ve yaratma yeteneğine işaret eden birçok yönü gözlemlemek mümkündür. Bunlardan biri, Yunan dilinin ifade kabiliyetinin evrimi ile ilgilidir. Bu konuda şair sürekli olarak dil sorunu konusunda mücadele etmiştir. Solomos'un eserinde, Yunan dilinin ifadesinin gelişiminin iki paralel aşaması vardır. Bir yandan tutkusunu sanki bir vaazla ifade ettiği bir gençlik eseri olan "Dialogos"ta ifade edilenler, diğer yanda 1837'de Terçetis'e yazdığı bir mektupla ifade ettiği olgun öğretiler (Dimaras, 1999). Bu mektupta Dialogos'a ilham veren entelektüel ortamla ilgili önemli ve dikkatli gözlemler bulunmaktadır; aynı zamanda metninde ima ettiği belirli kişi ve teoriler yer alır. Bu mektupta "Halk türkülerinin başlangıç noktası sayılmasına sevindim, ama 'kleftika' (eşkiyalar) dilini kim kullanırsa kullansın, onu biçimini ele alarak değil, özünü dikkate alarak kullansın" ve "millet bizden kendi aklımızın hazinesini, milli giyimli olarak vermemizi ister" gibi ifadeleri okuyabiliyoruz.

3. DİONİSİOS SOLOMOS'TA SİYASETİN ANLAMI

Dionisios Solomos, 19. yüzyılda yaşamıştır. 19. yüzyılın ilk yarısı, tarihsel olarak Avrupa'da birbirini izleyen (1820, 1830, 1848) sarsıcı devrimlerin çağıdır. Bu dönemin belli başlı özelliği, hem Restorasyon'a hem de Kutsal İttifak'a karşı çıkan ulusal kurtuluş, liberal ve radikal-demokratik hareketlerden etkiler taşımaktadır. Bu etkiler Avrupa sınırlarının ötesine geçerek Latin Amerika'ya kadar ulaşmıştır. Solomos, 19. yüzyıla damgasını vuran büyük siyasi ve sosyal ayaklanmalarla dolu bir ortamda yaşamıştır.

Solomos, Yunan Devrimi'nin devrimci ivmesine ve seyrine büyük ilgi gösterirken, Mesolongi'nin ikinci kuşatmasıyla ilgili gelişmeler ve trajik olaylardan aşırı derecede etkilenmiştir. 1823'te İmnos is tin Eleftherian'ı (Özgürlüğe Övgü) yazması dikkat çekerken, daha sonra Dialogos ve Zakynthos Kadını başlıklı bir dizi önemli düzyazılar yazmıştır. 1828'den itibaren Korfu'ya yerleşmesiyle olgunluk dönemi başlamış ve çok önemli sayılan bir dizi eseri burada kaleme almıştır. Bu dönemde yazılan belli başlı eserleri Kritikos, Porfyras ve Eleftheri Poliorkimeni'dir.

Buna rağmen Solomos anavatanında, yani bağımsız Yunan devletinde bulunmadığı için ağır eleştirilere maruz kalmıştır. Bu noktada, daha sonraki İtalyan şiir sanatıyla bağlantılı bir şiir yazmış, burada esasen büyük güçlerin Kırım Savaşı sırasındaki tutumunu eleştirmiş, aynı zamanda Yunanistan'ın devrim sonrası dönemde bir devlet olarak demokratik seyrine olan ilgisinin büyük olduğunu ortaya koymuştur (Mihail, 1991). Bu anlamda söz konusu tutumunu siyasetle ilk açık temas olarak düşünebiliriz.

Solomos, politik tutumunun bir devamı olarak, Filiki Eteriya Cemiyeti'ne davet edilmiştir. Solomos'un İtalyan liberal edebiyat yazarlarıyla ilişkisi de vardır. Solomos Fransız Aydınlanması aracılığıyla kendini daha güçlü ifade etmeyi başarmış, aynı zamanda ulusal dilleri savunmak için argümanları da bu aydınlanmadan edinmiştir. Solomos'un, Spinoza'nın felsefi düşüncesinden büyük ölçüde etkilendiğine dair tanıklıklar olduğunu da belirtmek gerekir.

Solomos, 1821'deki burjuva ulusal kurtuluş devrimiyle ilişkilendirdiği romantik dünya görüşünden büyük ölçüde etkilenmiştir. Burada, romantizmin iki akımından söz edilebilir. Solomos romantizmin muhafazakâr akımını değil, ilerici akımını seçmiştir. Solomos'un

romantizmi, zamanının gerçek bir "çocuğu" olan 1821 burjuva ulusal kurtuluş devrimiyle bağlantılıdır. Bu temelde, romantiklerin şiir anlayışı, ulusallığı önemli ölçüde yansıtırken, aynı zamanda bu fikrin oluşmasına ve ayrıca Avrupa ulus devletlerinin kurulmasına bir şekilde katkıda bulunmuştur. Son tahlilde Solomos'un, 1830-1850 yılları arasında romantizmin güçlü bir varlığa sahip olduğu ve burjuva ve liberal direniş, hatta esas olarak bütün Avrupa'da monarşik rejimlerine karşı isyan çağı olarak kabul edilen bir dönemin etkilerini bünyesinde barındırdığını ifade etmem mümkündür.

Solomos'un İtalya'da geçirdiği yıllar önemli bir unsurdur, çünkü bu onun liberal ruhunu daha da güçlendirmiştir. 19. yüzyılın başında, İtalya'nın üniversiteleri liberal teorilerden büyük ölçüde etkilenmiş ve gelecekteki hareketlerin yuvası haline gelmiştir. Solomos, Habsburg Hanedanı tarafından dayatılan siyasi faaliyet yasakları nedeniyle, vatansever fikirlerini edebi eserlerine yönlendirmeyi başaran Manzoni, Leopardi, Foscolo, Monti vb. gibi İtalyan kültür ve eğitiminin önemli romantikleriyle temasa geçmiş ve onlardan etkilenmiştir (Kriaras, 1978).

Ayrıca, Solomos'un vatanseverliğinin sadece şekil almasına değil, aynı zamanda sağlam temellere dayanmasına da katkıda bulunan şeyin, o dönemde anavatanında ve genel olarak İyonya adalarında hüküm süren siyasi durum olduğunu da belirtmeliyiz. Yukarıdakileri anlamak için, Osmanlı fetihlerini yaşamamış bir bölge ile karşı karşıya olduğumuzu, bu nedenle kültürel olarak modern Avrupa gelişmelerine daha yakın olduğunu, diğer yandan Napolyon'un birliklerinin yaklaşık 15 yıl boyunca işgal ettiği adalarda Fransız Devrimi'nin devrimci fikirlerinin yayılma fırsatı bulduğunu de eklemeliyiz. Bu koşullarda İyonya adalı olan şair artık bir Yunan vatanseveri ve bir devrimci olur (Papaioannu, 1990).

Solomos'un kişisel siyasi hayatı hakkında söylenebileceklerle ilgili olarak, Solomos'un *Bütün Eserler*'inin üçüncü cildinde, Romilly Jenkins'in Dionisios Solomos'undan (Birinci baskı) görebildiğimizden nispeten farklı bir resim gözlemleyebileceğimize dikkat çekmekte yarar vardır. Cambridge U.P. 1940, özellikle 179-183. sayfalarda, Solomos'un "Anglofil" (İngiliz hayranı) tavrı söz konusudur. Bu, esas olarak, şair ile muhafazakâr Komiser Lord Henry Ward (1849-1855) arasında, Jenkins'in yazdığı, çok yakın olduğu düşünülen yanlış anlaşılma bir ilişkiyle ilgilidir.

Yazışmalar adlı eserin incelenmesinden sonra bu iddianın doğru olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, *Yazışmaları* inceleyen editörün yorumlarını dikkate alırsak, Solomos'un, "bölgenin 15 büyüğüyle" teması olmasına rağmen, aslında muhtemelen İngiliz Komiserleriyle arasında güvenli bir mesafe tuttuğu sonucuna varmak mümkündür. Solomos'un aralık 1833'te aile hukuku anlaşmazlığının başlangıcında Galvanis'e yazdığı yazı dikkat çekicidir: "Burada, önemli insanlar arasında, bana düşman olan tek bir kişi bile yok, aksine bana dostluklarını gösteriyorlar; ülkenin büyüklerinden bahsediyorum; çünkü büyük memurlardan kimseyi tanımıyorum ve tanımak da istemiyorum. Davam için korumacılara ihtiyacım yok (Solomos, 1964)".

Öte yandan, kanıtlar, yıllarca ortak entelektüel merakları paylaştığı Yüksek Komisyon sekreteri olan John Frazer ile ilişkisinin daha önemli olduğunu göstermektedir. Burada ona ve kızı Frangiska'ya bir şiir adadığını belirtmeliyiz². Buna ek olarak, *Yazışmalar* isimli eserinde, şairin

² Sir John Fraser 1833 - 1855 yılları sırasında Yüksek Komiser sekreteri görevini üstlenmiştir. Solomos'la olan ilişkisini anlayabilmek için L. Politis'in *Yazışmalar*'ını ve özellikle 392. sayfadaki mektubu ve Frangiska Frazer'e başlıklı şiirin yorumunu okumamız gerekir. Frazer dolaylı ya da dolaysız 7 kez *Yazışmalar*a değinir. İlgili mektuplarının numarası 118, 131, 137, 137, 141 ve B27 ile B32'dir. Yapılan değinmeler övgü doludur.

şöhretini hatta kardeşinin konumunu kötüye kullandığını belirtelim, çünkü kanıtlar, Dimitrios'un mektuplarına dayanarak, şairin, her zaman genç yazarları desteklemek gibi birkaç istisna dışında, tavsiyelerden kaçınmaya çalıştığını göstermektedir.

4. SOLOMOS'TA ZİHİNSEL DÜŞÜNCE

Solomos, özümsemiği algıların ve teorilerin etkisi altında, çalışmalarına yüksek kaliteli özellikler kazandıran bir biçim yaratır, ancak en ilginç olanı, tüm bu unsurları çalışmalarına hangi şekilde aktaracağıdır. Çalışmalarında, genellikle kendisine emir veriyor gibi görünen başarılı bir sonuca sahip olmak için bir programlama ve bir model ile karakterize edilen organik bir sentez vardır. İtalyanca yazdığı Kritikos'u buna örnek gösterebiliriz.

Bir noktada Solomos şair Montis'le tanıştığında, heyecanla Dante'nin bir pasajını ona hatırlatırken, Montis sinirlenerek "Çok fazla düşünmemelisin, hissetmelisin" diye cevap vermiştir. Solomos, Schiller'i kullanarak tepkisini göstermiştir: "Zihin önce güçlü şekilde kavramalı ve sonra kalp, zihnin katkıda bulunduğu şeyi sıcak bir şekilde hissetmelidir" (Solomos, 1921; Solomos 2004; Schiller, 2006). Solomos'un, Schiller'in estetiği yüksek şiirsel çalışmalarından etkilenmiş olduğunu, Schiller ile canlı bir diyalog sürdürmeye çalıştığını ve bunun sonucunda bize yüksek kalitede bir edebi eser vermiş olduğunu söyleyebiliriz.

Edebi eserleri ve şiirleri, Solomos'un şiir duygusunu güçlü bir şekilde yansıtmış, eserinin felsefi boyutunu ve felsefi gerçeğini kanıtlamış, incelikli bir hayal gücüne ve estetik parlaklığına, düşünce ve ifadede güzel bir çizgiye sahip, canlı ve özlüdür. Bu anlamda, o kadar yüksek bir estetik düzeyine ulaşmıştır ki, şairin sürekli ve barış içinde yaşamak istediği ideal bir dünyanın ifadesi ve sevgisi şiirlerine yansımıştır. Eseri, gerçek dünyayla özdeşleşmiş, güzelliğin geliştiği, gerçek dünyada ideal olanı ifade eden ideal bir dünyayı konu edinmiştir.

Solomos'un romantizm ve bu akım etrafında hüküm süren algıdan büyük ölçüde etkilenmiş olması önemlidir. Bu, hem İtalyan devrimci versiyonu hem de Alman felsefi versiyonu ile ilgilidir. Eserlerinde, Alman idealizminden aldığı etkiyi gösteren önemli ölçüde unsur vardır. Hegel, Fichte, Schelling gibi önemli yazarların yanı sıra Goethe, Schiller, Novalis gibi yazarların Almanca'dan İtalyanca'ya çevrilen eserlerinden de yararlanmışlardır. Alman idealizminin baskın bileşeni olan ruh özgürlüğü, Solomos'un tüm çalışmalarına nüfuz etmişken, romantizmin özgürlük anlayışını, doğal güçlere karşı koyan bir güç olarak ele almıştır.

Şairin muazzam şiirsel yaratımının, yani ulusal şairin dâhiyane anlayışının özü olarak kabul edilen bir eser olan Eleftheri Poliorkimeni bu anlayış üzerine inşa edilmiştir. Solomos'un eseri üzerine yapılacak incelemeden, eserinin karmaşık karakteri, hatta ne kadar çok yönlü olduğu kolayca anlaşılabilir ve bu, Solomos'un ilgi alanlarını dar edebi ve hatta belirli estetik unsurlarla sınırlamadığını gösterir.

Solomos'un eserinde, Eleftheri Poliorkimeni de, baskın temel yerel dildir (Veludis, 1992). Zira bu döneme egemen olan başat özellik, demotiki diline (halk dili) dönmektir. Bu özel eserde, şiir her şeyden önce demotiki ile ve on beş heceli iambik kafiyeyle yazılmıştır. Şiirin bu lirik tarafı Girit şiiri ve halk geleneği ile doğrudan bağlantılıdır (Anastasiadu, 2000).

Şiir üzerindeki romantik etki, şiirin parçalardan oluşmasından da anlaşılabilir; "parça" ve "bitmemiş eser", "Avrupa'nın, özellikle Alman romantizminin en karakteristik ve teorik yapısı olan unsurlarından ikisini" göstermeleri açısından romantizmle doğrudan ilişkilidir. Dahası,

gözlemlediğimiz şey, Solomos'ta önemli olanın yaratıcı ifade süreci olduğudur; ikinci derecede gelen sentezin, romantik hareketin Solomos'un eseri üzerindeki etkisidir (Anastasiadu, 2000)³.

Solomos'un eserlerinde, felsefenin sanatla uyumu için romantiklerin düşüncelerini içeren pasajlar arasında yapılan ve felsefe ile şiir arasında önemli bir birliktelikle sonuçlanan bir dizi müdahale görülmektedir (Coleridge, 1994). Dahası, morfolojiden stilistik özelliklere geçişin bir sonraki adımı, şiiri karakterize eden destan özelliği ve anlatı biçiminin, Suliotis'in 1.5-6. mısralardaki monologu ve hatta romantiklerin özelliği olan yoğun bir lirizm gibi birçok dramatik unsurlarla ilişkili olduğu görülebilir. Böylece, Solomos, Avrupalı romantik şairlere özgü özellik olan farklı türleri birleştirmektedir (Veludis, 1992).

5. SONUÇ

Sonuç olarak Yunan milli şairi Solomos'un özelliği, İyonya kökeninin ötesinde Avrupalı olmasıdır, başka bir deyişle Solomos'un eseri bir evrenselliğe sahiptir. Bütün eserleri insanı, toplumu, insanlık tarihini ilgilendiren bütünlük kaygısını mükemmel bir şekilde yansıtmaktadır. Solomos, zamanın koşullarını hem ideolojik hem de estetik açıdan dikkatle takip etmiş bir şairdir.

Solomos'un dili söz konusu olduğunda, 1825'teki ilk ortaya çıkışından bugüne kadar, merkezinde bir çeşitlilik gösterme eğiliminde olan "Yunan okuryazarlarının" kendine özgü bir tutumu söz konusudur. Ayrıca şairin özgünlüğünü ortaya koyan bir dizi estetik çeşitliliği vardır.

Bununla birlikte Solomos'un dilinin üstü kapalı, hatta doğrudan ve açık bir şekilde reddedilmesine ve hatta "Yunan dilini bilmediği" noktasına varan durumlar da vardır.

Solomos, Yunan Devrimi'nin devrimci ivmesine ve seyrine büyük ilgi gösterirken, Mesolongi'nin ikinci kuşatmasıyla ilgili gelişmeler ve trajik olaylardan aşırı derecede etkilenmiştir. 1823'te Özgürlüğe Övgü'yü yazması dikkat çekerken, daha sonra Dialogos ve Zakynthos Kadını gibi bir dizi önemli nesir metni yazmıştır. 1828'den itibaren Korfu'ya yerleşmesiyle olgunluk dönemi başlamış ve çok önemli sayılan bir dizi eseri yazmıştır. Bu dönemde yazılan karakteristik eserler olarak Kritikos, Porfyras ve Eleftheri Poliorkimene eserleri sayılabilir.

Solomos, kaygılarını gidermek için özenle çalışırken, aynı zamanda Schiller, Hegel, Kant, Haiderlin, Novalis ve diğerleri gibi büyük dahileri anlama ve özümsemeye çalışmıştır. Buna paralel olarak, zamanındaki doğa bilimleri gibi diğer bilimlerden de etkilenmiştir. Böylece teoriyi önemli ölçüde özümseyip şiirlerinde geliştirdiği imkânlarla, sanata dönüştürmüştür. Bu anlamda, şiirinin kendine özgü bir felsefi vardır.

KAYNAKÇA

- Aleksandropulos, M. (1983). *Bir buluşma, seferis – makriyannis*. Atina: Politipo Yayınları.
- Athanasopoulou, A. (2018). Being a Bilingual "National" Poet: The Case of Dionysios Solomos/Dionisio Salamon. In *Conference Proceedings. Innovation in Language Learning*.
- Aleksiou, S. (1994). *Poems and prose*. Athens: Stigma Editions.
- Anastasiadu, A. (2000). *Grammata II, modern Yunan edebiyatı (19. – 20. yüzyıl)*. Patras: EAP Yayınları.
- Coleridge, S. T. (1994). *Biographia Literaria XIV* (K. Papadopulu, Çev.). Şiir 4.

³ Yazar burada görüşünü güçlendirmek yönünde F. Schlegel'in görüşüne yer veriyor.

- Dimaras, K. T. (1999). Diyalog üzerine notlar, Solomos'un şiir sanatına giriş. Kehagioğlu, Y. (Ed). İraklion, Girit.
- Kentrotis, Y. (1999). *Yağ gibi parıldayan. Dionisios Solomos Homeros'u inceliyor ve İliyada'dan çeviri yapıyor*. Korfu: Kerkira Yayınları, Korfu Adası İncelemeleri Derneği.
- Kriaras, E. (1978). *Solomos'un yaşam ve eseri*. Atina: Nea Estia Dergisi.
- Mihail, S. (1991). *Solomos ve Hegel, mysterium magnum revelans se ipsum*. Atina: Leon Yayınları.
- Papaioannu, M. M. (1990). Giriş. Yunan Şiir Sanatı, Antoloji – Grammatoloji. Atina: Sokoli Yayınları.
- Polilas, I. (1859). *Dionisios solomos: Bütün eserleri*. Atina: Yunan Edebiyat ve Tarih Arşivi.
- Politis, Linos. (1993). *Istoria tis Neoellinikis Logotehnias, Morfotiko İdruma Etnikis Trapezis, Athina*.
- Pilitsis, G. (1993). Five Italian Sonnets by Dionysios Solomos: A Translation and Introduction. *The Journal of Modern Hellenism*, 10, 187-194.
- Schiller, F. (2006). Estetik Eğitimi Hakkında (K. Andrulidakis, Çev.). İdeogramma Yayınları.
- Solomos, D. (1921). İtalyanca Şiirler (G. Kalosguros, Çev.). Önsöz.
- Solomos, D. (1964). Yazışmalar (L. Politis, Ed.). Atina: İkaros Yayınevi.
- Solomos, D. (2004). Eleştirel Önsöz. Stai – Polilas – Zambelios (A. Th. Kiços – Milonas, Ed.). Atina: Gavriilidis Yayınları.
- Tiktopoulou, K.; Petridou, E.; Vasileiadis, V.; Saggou, A.; Theodoridis, K. (2020). Digitizing Dionysios Solomos' manuscripts. *Neograeca Bohemica*. Vol. 20, iss. [1], pp. 71–87.
- Veludis, Y. (1992). *Dionisios Solomos, romantik şiir ve şiir sanatı, Alman kaynaklar*. Atina: Gnosi Yayınları.
- Veludis, Y. (2003). Dilimizin güzellikleri. *Dionisios Solomos Uluslararası Sempozyumu, 1798 – 1857, Doğumundan 200 yıl Ölümünden 150 yıl sonra*. Atina Üniversitesi, 7 – 10 Ekim 1998, Solomos ve Seçkin Zakintos Adalılar Müzesi Derneği Yayınları.
- Vutieridis, P. İ. (1937). *Solomos ve Yunanlılar*. Atina, 39 – 41.
- Valetas, Y. (1978). Solomos ve Modern Eleştiri. *Nea Estia*, 52(104), 1235, Noel.
- Zambelios, S. (1859). Şarkı Söylemek kelimelerinin Kökü, Yunan Şiir Sanatı üzerine Düşünceler. Atina: Solomos, Eleştirel Önsöz, Stai – Polilas – Zambelios (A. Kiçu – Milona, Ed.). Yunan Edebiyat ve Tarih Arşivi.
- WEB 1: https://en.wikipedia.org/wiki/Dionysios_Solomos (Erişim: 24.10.20224).

Çatışma Beyanı: Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi, kurum veya kuruluşun finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Kurul İzni: Çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Katkı Oranı Beyanı: Çalışma tek yazarlıdır.